

Betingelser for evalueringsmakt – når påvirker evalueringer den offentlige politikken?

Jacob Aars, UiB/Rokkansenteret

Plan

- ▶ Hva og hvordan kan evalueringer påvirke?
- ▶ Nav-evalueringen som case
- ▶ Betingelser for evalueringsmakt

Evaluering og makt

▶ Makt:

- ▶ Dahl: A har makt over B i den grad A får B til å gjøre noe han/hun ellers ikke ville gjort
- ▶ Weber: Makt betegner enhver sjanse til å gjennomføre sin vilje innenfor en sosial relasjon, også på tross av motstand, uansett hva denne sjansen beror på
- ▶ **Evalueringsmakt: Resultatet av en evaluering påvirker andre til å gjøre noe de ellers ikke ville ha gjort, eventuelt også noe de motsetter seg**
- ▶ Kanskje heller *innflytelse*: Evnen til å endre et forløp eller utfall til noe annet enn det ellers hadde blitt

Evalueringer og potensial for innflytelse

- ▶ **Vitenskapelig**
 - ▶ Forskning
 - ▶ Undervisning
- ▶ **I offentligheten**
 - ▶ Offentlig debatt
 - ▶ Meningsdannelse
- ▶ **I den offentlige politikken**
 - ▶ Politiske beslutninger
 - ▶ Iverksatt politikk

Tilfellet Nav-evalueringen

- ▶ Ca. 50 mill.
- ▶ 2007-2014
- ▶ Lagt til NFR
- ▶ Konsortium ledet av Uni Research Rokkansenteret
 - ▶ AFI
 - ▶ Frischsenteret
 - ▶ UiO
 - ▶ UiB
- ▶ 7 moduler
- ▶ Prosess- og effektevaluering
- ▶ Fokus på forvaltningsreformen

Vitenskapelig innflytelse

▶ Publikasjoner

- ▶ Mer enn 80 publikasjoner
- ▶ Anerkjente, internasjonale tidsskrifter
- ▶ Spesialnummer av tidsskrifter
- ▶ 3 bøker
 - ▶ Hovedpublikasjon: Sluttbok

▶ Koblinger til andre prosjekter

- ▶ Frisch-senteret/AFI: Evaluering av Kvalifiseringsprogrammet
- ▶ ISF, HiOA: Nav som lærende organisasjon
- ▶ Rokkansenteret: VAM-prosjektet «Responding to welfare state services»
- ▶ Rokkansenteret: VAM-prosjektet «Reforming the welfare state»

▶ Nettverk

- ▶ EGOS
- ▶ NEON

▶ Et styrket forvaltningspolitisk/reformpolitisk forskningsmiljø

- ▶ Styrking av forbindelser på tvers av faggrenser

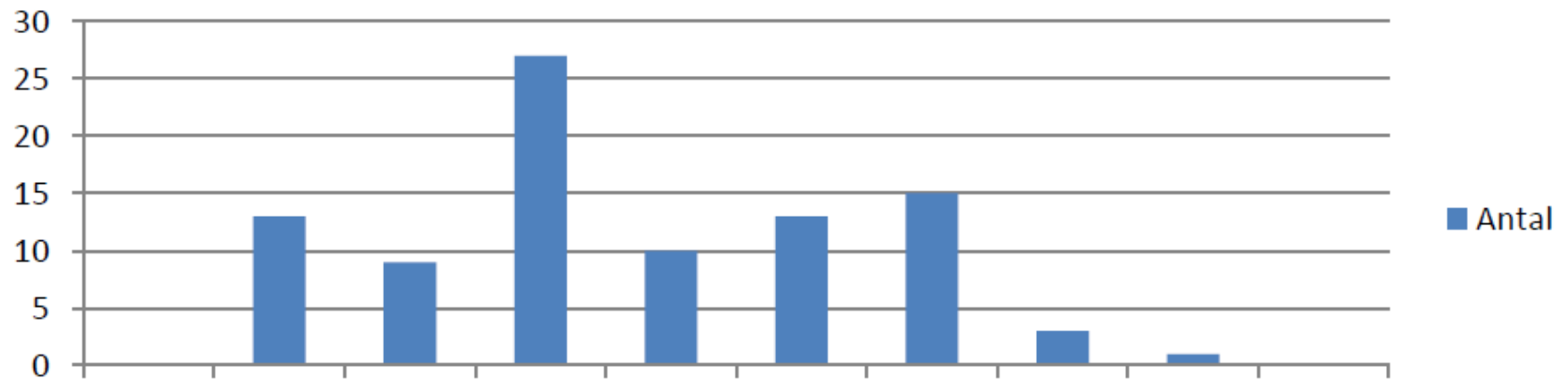
▶ Betydning for evalueringsforskningen

- ▶ Jfr metaevaluering
-

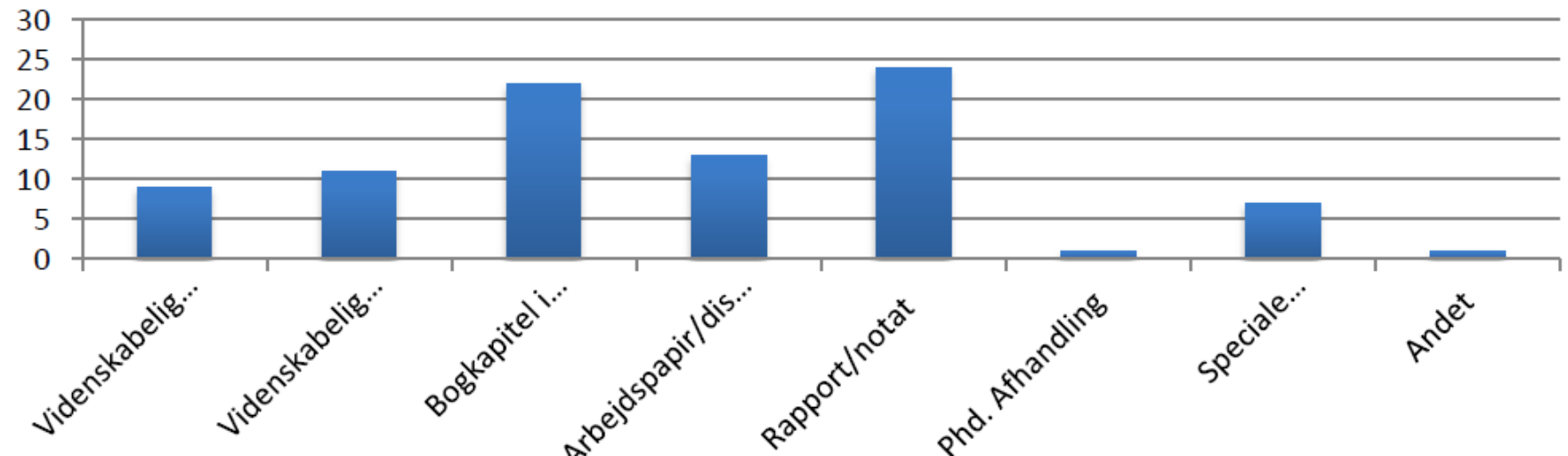

Publikasjonsaktivitet og -profil

Figur 4.1: Publiceringsår

Figur 4.5: Type af publikation

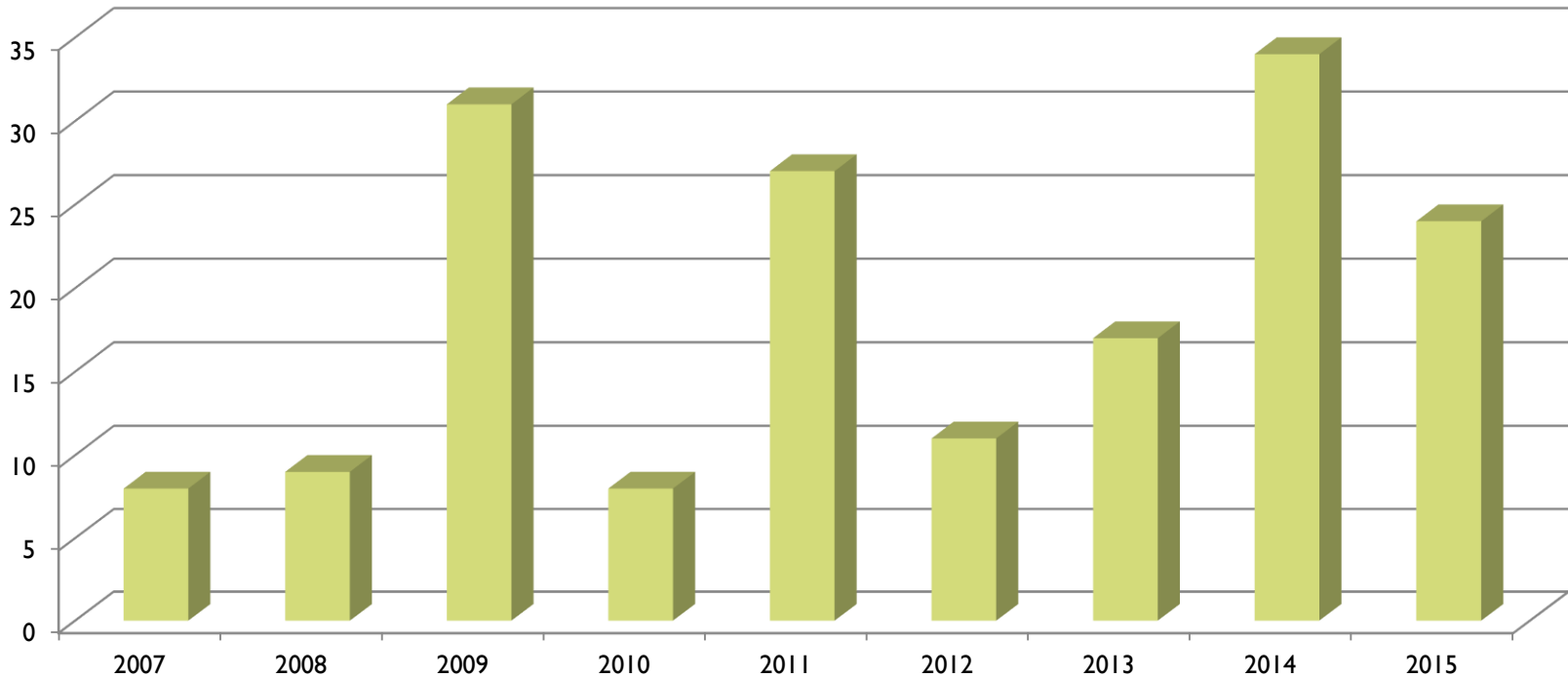

Innflytelse over offentlig debatt/meningsdannelse

- ▶ Brukerkonferanser
- ▶ Medieoppslag
- ▶ Kronikker, debattinnlegg etc.
- ▶ Oppslag i «bransjetidsskrifter»
 - ▶ Velferd
 - ▶ Stat og styring
 - ▶ Fontene
 - ▶ Fagbladet
 - ▶ Virk

Medieoppslag dagspresse/ukepresse 2007-2015

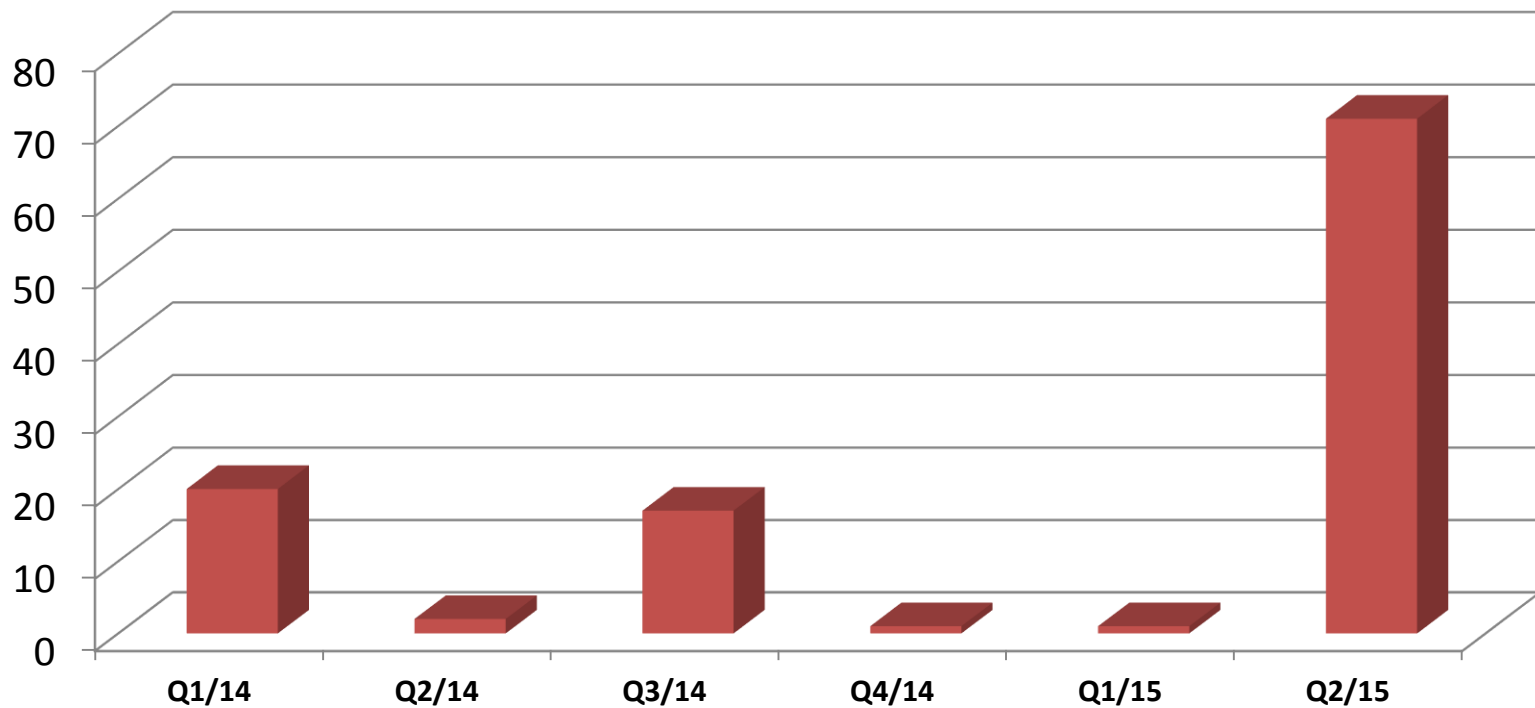
Totalantall: 169

Gjennomsnitt pr år: 18,78

Medieoppslag Vångeng-utvalget

Fra oppnevning til levert rapport

Totalt 112 oppslag, trykt presse

Innflytelse over offentlig politikk

▶ Folkevalgte

- ▶ Henvisninger til evalueringen i stortingsforhandlinger?
- ▶ Deltakelse to åpne høringer, Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite
- ▶ Riksrevisjonen henviser til evalueringen

▶ Departement

- ▶ Departementet kritiske til anvendbarheten av evalueringen
Hansen et al. (2014: 24)

▶ Direktorat

- ▶ «Endelig så fremfører kundskabsdirektøren hos AV-direktoratet det synspunkt, at evalueringen grunnleggende har været uanvendelig. Det henfører han til evalueringens grunnleggende organisering, som bl.a. har betydet, at den i for høj grad har været domineret af universitetslignende forskning.»
Hansen et al. (2014: 25)

▶ Andre beslutningstakere

- ▶ Kommunene: KS
- ▶ Nav i fylkene

Innflytelse oppsummert

- ▶ Vitenskap/forskning: Høy
- ▶ Offentlig meningsdannelse: Middels
- ▶ Offentlig politikk: Lav

Betingelser for innflytelse: Prosjektinterne

▶ Ressurser

- ▶ Økonomi
- ▶ Personell
- ▶ Nettverk

▶ Organisering

- ▶ Forhold mellom ulike prosjektkomponenter:
Prosjektintegrasjon
 - ▶ Konsortieorganisering
 - ▶ Moduler
 - ▶ Prosess-/effektkomponenter: Sekvensiell organisering
- ▶ Ledelse

Betingelser for innflytelse: Prosjekteksterne

- ▶ **Oppmerksomhet**
 - ▶ «Stakeholder commitment»
- ▶ **Alternative kunnskapsaktører**
 - ▶ To ekspertutvalg
 - ▶ Riksrevisjonen
- ▶ **Evalueringsobjektet**
 - ▶ Målene for reformen
 - ▶ Reformens omfang/kompleksitet
 - ▶ Metodeutfordringer
 - ▶ Hvor klare konklusjoner?

Avslutning

- ▶ **Kunnskapsbasert politikk**
 - ▶ Potensial for stor påvirkning fra evalueringer
 - ▶ Men kan samtidig bety at det er viktig med kontroll over kunnskapsproduksjon
 - ▶ Kunnskapsproduksjon i departementets egen regi
- ▶ **«Passendehetslogikken» (logic of appropriateness)**
 - ▶ Sannsynlighet for anvendelse øker dersom resultater passer med beslutningstakeres preferanser
 - ▶ Men er dette uttrykk for at evalueringer har påvirkningskraft?
- ▶ **Bredt vs smalt fokus**
 - ▶ Reformers kompleksitet svekker potensialet for evaluering
 - ▶ Men først og fremst problem for effektevaluering
 - ▶ Avgrensede eksperimenter en redningsplanke?

